

Novel·la experimental

Un fallit i brillant joc

Marc Saporta
Composición n.º 1
Traducció de Jules Alqzr

CAPITÁN SWING
344 PÀGINES
26 EUROS

KIKO AMAT
Composición n.º 1 és un llibre experimental que val la pena llegir, tot i que la frase soni a oxímoron. La novel·la del francès Marc Saporta, escrita el 1962, perseguia el vell anhel de fer de la literatura un joc. Involucrar el lector en el procés creatiu. Totes aquestes bones intencions vagament irrealitzables que tant els agradaven a les avantguardes. Avui sabem que no és bona idea deixar que el lector remeni amb les seves brutes mans la prosa d'un autor, així com sabem que el DDT no és inocu i que Hitler era

una amenaça, però en aquella època no ho sabien. Siguem una mica comprensius.

Saporta es va obstinar a involucrar el lector. Va escriure les pàgines d'un llibre i, en lloc d'enquadrar-les, les va deixar soltes. Després va instar el lector a remenar-les com si fossin cartes i llegir-les en l'ordre resultant. El que emergeix d'aquest reordre és un nou llibre amb estrany sentit. La meua primera frase ("La muchacha vestida como un chico") és adequada, com ho és l'última ("La ciudad ha muerto como si un bombardeo

hubiera aniquilado a todos los habitantes dejando solo fantasmas"). Entre totes dues es desgrana una narració, escrita amb la prosa florida del *nouveau roman* i ambientada a la França ocupada, que protagonitzen (crec) un senyor anònim, la seva dona neurastènica (Marianne), el seu amant Dagmar i la seva *babysitter* Helga. Hi ha freqüents *flashbacks*, i de tant en tant apareixen soldats alemanys buscant alguna cosa. Dagmar i Helga potser són lesbianes (vaig llegir entre línies). El protagonista viola la *babysitter*. També hi ha un accident de

cotxe, (potser és una metàfora). L'experiment, en tot cas, no té èxit. Altres autors van ordir embolics semblants –Cortázar amb *Rayuela* i B.S. Johnson amb *The Unfortunates*– i els va passar el mateix.

En primer lloc, aquests estratagemes subratllen l'artificiositat inherent en una novel·la i no tan sols no potencien la màgia, sinó que la destrueixen. En segon lloc, l'autor s'enamora tant de les seves proves i fórmules que perd de vista l'objecte a disseccionar: és a dir, la història. La trama, d'aquesta manera, es converteix en una mera excusa per desenvolupar l'experiment. I, tot i així, val la pena assaborir *Composición n.º 1* com un observari les maquetes d'helicòpters impossibles de Galileu: sabent que l'estri no volarà ni de broma, però alhora meravellant-se amb la seva bellesa i intenció. |

Narrativa

Llicenciat en fracassos

Antón Castro
Cariñena

EDICIONES 94
118 PÀGINES
9 EUROS

JULIO JOSÉ ORDOVÁS
Espanya va retenir després de la mort de Franco. La implosió de la democràcia va coincidir amb la joventut d'una generació que va passar de l'oli de ricí a la marihuana i dels reis gots als màrtirs del rock sense adonar-se'n. Fugint del servei militar obligatori, Antón Castro (A Coruña, 1959) va abandonar la seva Galícia natal i es va traslladar a Saragossa per instal·lar-se en una comunitat d'objectors de consciència. Tenia dinou anys, les butxaques buides i un títol de tècnic especialista en electricitat que no li serviria de gaire, ja que li feia pànic el corrent. Al cap de poques setmanes, un amic li va comentar la possibilitat de treballar en la cam-

panya de recollida del raïm de Cariñena i no ho va dubtar.

Filiño (així li deia un amic i així és com ell es presenta) aterra a Cariñena sense cap experiència laboral i gairebé de cap altre tipus, i allà trobarà més que la seva primera ocupació. Aquesta és una història de descobriments. En els deu dies que passa a Cariñena, l'octubre del 1978, Filiño descobreix la llibertat i la camaraderia, acaricia l'amor, es descobreix a si mateix, enfrontant-se a les seves pors, als seus records i a les seves graponeries, i descobreix Aragó a través del seu vocabulari, costums, paisatge i cultura. *Cariñena* és una novel·la iniciàtica, però també una guia turística de la petita ciutat de Cari-

Antón Castro

VICENTE ALMAZÁN

D'un llibre d'encàrrec Castro ha fet la seva novel·la més tendra i divertida, recuperant la innocència juvenil

nyena i de la seva comarca, i un reportatge sobre el món de la verema, i el retrat sociològic i sentimental d'una època carregada d'il·lusions, ingenuïtats i incerteses.

Va arribar a pensar a estudiar Enginyeria a Alcalá de Henares, però va ensopegar amb Garcilaso i amb la Generació del 27. Filiño no serveix per veremar. Ell és un poeta que, mentre tots els altres dinen, s'oculta sota els pàmpols, enganxa l'orella a la terra i percep "el diálogo secreto de las viñas". I no pot evitar que li atrapin totes les històries, tots els personatges, tot el que sent i veu.

D'un llibre d'encàrrec Castro ha fet la seva novel·la més tendra i més divertida, recuperant la innocència de la seva mirada juvenil, els seus mites, els seus somnis i les seves conviccions. Perquè Filiño era pacifista, sí, però detestava qualsevol religió, incloses les esotèriques i les ecològiques. Ell preferia escoltar, escriure i protagonitzar històries romàntiques. |

Novel·la

Dos germans

Roc Casagran
Ara que estem junts

COLUMNA
172 PÀGINES
16,95 EUROS

ANNA M. GIL
Víctimes i botxins, sants i homicides, el caos del temps i del lloc, dels esdeveniments, de la moral; el fracàs dels models, la perspectiva de la derrota; invocar la guerra, el símbol més familiar de la nostra experiència col·lectiva, produeix vertigen. Però encara aspirem a comprendre amb l'arrogància d'un nen. Amb aquella saviesa que dona –com va dir Walter Benjamin– la mala educació, aquesta primera experiència que el petit té sobre el món, la constatació que els adults

fan servir la força per ocultar les seves debilitats i organitzen les coses a la seva manera només per haver arribat una mica abans. I el nen vol fer màgia en situacions límit, que semblen immutables, definitives i incomprensibles; al mig de la lluita, el dolor, la culpa i la mort; quan l'existència està hipotecada, el nen escull la llibertat, intenta comprendre i assumir, i es llança com un heroi a l'aventura del canvi.

Sortir sense mapes ni promeses de retorn. Això fan els bessons Tían i Tòfol, l'aventurer interior i

l'exterior, el poeta malalt i el combatent vigorós; aquests adolescents que, al mig de la Guerra Civil, amb la família trencada pel conflicte, entre Sabadell, l'Empordà, Argelers i Mèxic, superen proves de resistència i s'enfronten a revelacions insòlites, realitzen un aprenentatge de la vida i de si mateixos transformador. I per canviar la perspectiva de les coses, segons el poeta, novel·lista i professor Roc Casagran (Sabadell, 1980), res millor que l'escriptura, el riure i l'amor. La novel·la és una carta

La novel·la combina una nota d'humor negre i la reivindicació de l'amor enfront d'un univers que s'esfondra

que el Tòfol, el supervivent, dirigeix al seu germà, que es va instruir amb els llibres, la debilitat i l'agonia; una presència constant, que assisteix impassible a la vertiginosa marxa dels esdeveniments.

L'amor com a reivindicació

La novel·la també és una nota d'humor negre: el somriure davant l'espectacle ridícul d'un univers que s'esfondra. I és una reivindicació de l'amor, el sentiment que obre un camí cap a la glòria. Amor a la mare abnegada, sensible, amb temperament artístic; al seductor i apassionat pare; als germans, hereus de totes les virtuts. Amor a la dona desitjada: una il·lusió convertida en realitat. L'amor que empara i redimeix; la vareta que tot ho trastoca i tot ho pot. Un acte de màgia, un meravellós somni infantil. |